

“บริษัทกับพนักงาน จะร่วมกันฝ่าฟันปัญหาอุทกภัยกันได้อย่างไร”

วิโรจน์ ลักขณาอดิศร

ผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคลและพนักงานองค์กร
บริษัท ซีอีเอ็มเคเอ็น จำกัด (มหาชน)

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยกำลังประสบปัญหาอุทกภัยครั้งร้ายแรง มีนิคมอุตสาหกรรมและบริษัทหลายแห่งต้องได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งนี้ จนไม่สามารถผลิต หรือดำเนินการทางธุรกิจต่อได้ซึ่งเบื้องต้นมีการประเมินมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจประมาณ 3 แสนล้านบาท หรือคิดเป็น 3% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) นักหนาเอาการเลยนะครับ แล้วมันจะเกิดปัญหาอะไรตามมานับจากวันนี้ในเมื่อหลายๆ บริษัท ไม่สามารถดำเนินการต่อได้ ก็อาจจะไม่มีรายได้ หรือเงินสดที่เพียงพอที่จะใช้ในการจัดซื้อวัตถุดิบ หรือจ่ายชำระค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าเช่า ดอกเบี้ยธนาคาร ลูกหนี้ค้างจ่าย ค่าโสหุ้ย ฯลฯ รวมทั้งอาจจะไม่มีเงินในการจ่ายค่าจ้างให้กับพนักงานก็ได้ พอบริษัทอื่นๆ และสถาบันการเงินที่ไม่ได้รับชำระเงิน ไม่ได้รับชำระดอกเบี้ย ก็จะมีปัญหาเป็นอีกทอดหนึ่ง สำหรับพนักงานที่อาจจะถูกเลิกจ้าง ก็จะขาดรายได้ พอพนักงานไม่มีรายได้ กำลังซื้อของผู้บริโภคในภาพรวมก็จะหดหายไปอีก ก็จะส่งผลต่อธุรกิจค้าปลีก

ต่างๆ ไม่มีเงินไปใช้ในการชำระหนี้ พุดแล้วน่ากลัวครับ มันพัวพันพัลวันกลายเป็นปัญหาระดับชาติในที่สุด ประเทศไทยโชคดี ที่ผ่านมามาประเทศเราไม่ค่อยประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้คนไทยอยู่กันแบบชิล ชิล สบายๆ ไม่ค่อยเตรียมพร้อม ไม่เคยวางแผนเฉพาะการณ์ (Contingency plan) ในการรับมือกับภัยพิบัติ นี่ขนาดน้ำท่วมครั้งนี้เป็นการท่วมแบบค่อยๆ คืบคลานมาด้วยความเร็ว 3-5 กิโลเมตรต่อวัน ซึ่งจริงๆ เราน่าจะมีเวลาในการคิดวางแผนกันแบบสบายๆ ไม่น่าจะโกลาหล แต่เอาเข้าจริงๆ ก็โกลาหลเอาการอยู่ครับ ทำให้เกิดภาพการอพยพที่ดูกะหลุก ภาพการแย่งกันซื้อสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต ภาพต่อแถวเข้าคิวซื้อของกินของใช้แบบคนญี่ปุ่นคราวที่เขาประสบกับสึนามิ ไม่มีให้เห็นเลยครับ ของเรามีแต่การแย่งกันกักตุน แย่งกันซื้อ ซึ่งคิดๆ ไปก็น่าเศร้าใจนะครับผม เพราะเหตุมันเกิดที่กรุงเทพฯ เมืองที่ประชากรมีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงสุดในประเทศไทยที่มันโกลาหลกันก็เพราะว่าเราไม่ค่อยจะประสบกับภัยพิบัติและไม่ได้เตรียมแผนการรับมือไว้ล่วงหน้า ทำให้เราต้องประสบกับภาวะ

ตื่นตระหนก ลนลานอย่างนั้นครับ ผมลองลำดับความคิดของคนทั่วไป กับสถานะน้ำท่วมในครั้งนี้นี้แล้วกันนะครับ (อ่านช้าๆ อย่าซีเรียสนะครับ)

ระยะที่ 1: น้ำกำลังคืบคลานเข้ามาในเขตบ้านเรา คนมักจะคิดว่า “น้ำคงไม่ท่วมบ้านเราหรอกมัง”

ระยะที่ 2: น้ำเริ่มผุดขึ้นตามท่อ คนมักจะคิดว่า “ถึงจะท่วมก็คงท่วมไม่มากหรอก”

ระยะที่ 3: น้ำเริ่มท่วมระดับเข่า คนมักจะคิดว่า “คงท่วมเท่านี้ละมัง คงไม่สูงกว่านี้แล้ว”

ระยะที่ 4: น้ำเริ่มท่วมระดับเอว คนมักจะคิดว่า “จะหนีออกไปดีหรือเปล่านะ” (ทั้งๆ ที่ควรจะหนีตั้งแต่ที่แรกแล้ว)

ระยะที่ 5: น้ำเริ่มท่วมระดับอก มาระยะนี้เริ่มคิดไม่ออกแล้วครับว่าจะทำอย่างไรดี งง มึน โธ

เอาเป็นว่าที่ผ่านมาก็ให้ผ่านไปครับ เรามาคิดกันต่อดีกว่าว่าระหว่างบริษัท กับพนักงานควรจะร่วมมือกันฟันฝ่าอุปสรรคครั้งนี้ได้อย่างไร พนักงานก็ต้องการการเยียวยา บริษัทก็ต้องการการเยียวยา เช่นเดียวกันครับ บริษัทนั้นควรคิดถึงพนักงานนั้นถูกต้องอยู่แล้ว แต่พนักงานก็ควรจะต้องคิดถึงบริษัทบ้างนะครับ ซึ่งตอนนี้มีแต่กระแสเรียกร้องให้บริษัทคำนึงถึงพนักงาน แต่กระแสที่พยายามสะกิดให้พนักงานคิดถึงบริษัทบ้าง ยังไม่ค่อยมีให้เห็นเลยนะครับ อย่าลืมนะครับว่าถ้าบริษัทอยู่ไม่ได้ พนักงานก็อยู่ไม่ได้เช่นกัน จริงไหมครับ

ในช่วงที่บริษัทไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้ สิ่งที่เคยคิดที่สุดก็คือค่าใช้จ่ายและต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) ต่างๆ นี่ละครับ ทั้งค่าเช่า ค่าจ้างพนักงาน ฯลฯ ซึ่งผมประเมินไว้ว่าบริษัทส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายคงที่ประมาณ 25% ของยอดขาย หากประเมินว่าที่ผ่านมาบริษัทมีกำไรจากการดำเนินการ (EBIT) ประมาณ 15% เท่ากับว่าในทุกๆ เดือนที่บริษัทหยุดทำการ ในเดือนนั้นๆ บริษัทจะต้องรับสภาพ

กับการที่ลดลงเดือนละ 15-20% เลยทีเดียวครับ นั่นหมายความว่าภายในระยะเวลา 5-7 เดือน หากบริษัท ยังไม่สามารถฟื้นตัวได้ บริษัทที่มีกำไรอยู่ดีๆ ก็อาจจะขาดทุนเลยก็ได้ครับ นี่ยังไม่นับค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟู บูรณะเครื่องจักรอุปกรณ์ที่เสียหายไปกับน้ำอีกนะครับ คิดแล้วน่าสงสารบริษัทใหม่ครับ

ดังนั้นทั้งบริษัทและพนักงานต้องพยายามช่วยกันคิดที่จะรอดไปด้วยกันครับ ไม่ใช่ต่างฝ่ายต่างที่จะเรียกร้อง หรือพยายามคิดที่จะเอาแต่ตัวเองรอด ถ้าบริษัทสู้ไม่ไหวปิดตัวลงไปต่างฝ่ายมีแต่จะเสียกับเสียครับ เพราะพนักงานก็ต้องตกงานขาดรายได้ บริษัทก็ต้องแบกรับกับภาระหนี้สินหลังปิดบริษัทอีก ดังนั้นผมจึงอยากนำเสนอแนวคิดในการเยียวยาให้แกกันและกันระหว่างบริษัทและพนักงานที่ผมเรียกว่า “Cross Compensation” นั่นเองครับ

ในมุมมองพนักงานในการช่วยเยียวยาบริษัท

ผมว่าวันนี้พนักงานจะต้องกล้าที่จะรวมตัวกัน อาจจะผ่านสหภาพแรงงาน หรือไม่ก็รวมตัวกันเอง เพื่อนำเสนอกับบริษัทว่า “พนักงานนั้นมีความพร้อมที่จะช่วยเยียวยาและชดเชยความเสียหายให้กับบริษัท” ต่างๆ เช่น

➤ **การปรับลดค่าแรง หรือลดรับค่าแรงในระหว่างที่บริษัทยังปิดทำการอยู่** เช่น พนักงานอาจจะรวมตัวกันนำเสนอว่าในช่วงเวลาที่บริษัทปิดทำการช่วงเดือนแรกพนักงานยินดีที่จะไม่รับค่าจ้าง แต่ในเดือนที่ 2 หรือเดือนต่อไป มาพนักงานอาจจะขอรับค่าจ้างในรูปของค่าอาหารจำนวนหนึ่งเพื่อการยังชีพ หรือรับค่าจ้างเพียง 50% เท่านั้น ซึ่งตัวเลขจะเป็นเท่าไรก็ต้องไปหารือกันครับ พนักงานจะนั่งนิ่งๆ ทำตัวเป็นทองไม่รู้ร้อนไม่ได้ครับ อย่าปล่อยให้บริษัทต้องเผชิญปัญหาอย่างเดียวดายเลยครับ

➤ **หากบริษัทสามารถกลับมาดำเนินการได้แล้ว** ในเดือนแรกๆ (จำไว้วันละครับบริษัทมีเวลาฟื้นฟูได้ไม่เกิน 7 เดือนเท่านั้นนะครับ) พนักงานอาจจะยินดีขอรับค่าแรงไม่เต็มจำนวน เช่น รับค่าแรงแค่ 70% ของค่าแรงที่รับอยู่ เป็นต้น

➤ พนักงานอาจจะเต็มใจที่จะขยายเวลาทำงานให้มากขึ้น เช่น ปกติทำงาน 8 ชั่วโมงต่อวัน แต่เพื่อให้บริษัทตั้งหลักได้พนักงานยอมมาทำงานให้เช้าขึ้น หรืออาจจะยอมเลิกงานเย็นขึ้นสัก 1 ชั่วโมง โดยยอมให้บริษัทไม่ต้องจ่ายเป็นค่าล่วงเวลา เพื่อให้บริษัทสามารถผ่านพ้นวิกฤติไปได้อย่างรวดเร็วที่สุด

➤ พนักงานอาจจะยอมมาช่วยกันในวันเสาร์ หรือยอมลดวันหยุดประจำปีลง โดยยินดีมาทำงานให้กับบริษัทเพิ่มเติมโดยที่บริษัทไม่ต้องจ่ายค่าล่วงเวลา เพื่อเป็นการชดเชยกับการที่บริษัทหยุดให้กับพนักงาน หรือบริษัทต้องหยุดกิจการไปเพราะปัญหาน้ำท่วม เพื่อให้บริษัทสามารถผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้ฟื้นตัวกลับมาให้เร็วที่สุด

➤ ฯลฯ

ในมุมมองบริษัทในการช่วยเหลือเยียวยาพนักงาน

สำหรับบริษัทที่ได้รับผลกระทบเต็มๆ คือ น้ำท่วมเข้าโรงงาน เข้าบริษัท จนไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ตลอดจนได้รับความเสียหายจากน้ำที่ท่วมเข้าบริษัท ถ้าเป็นอย่างนี้พนักงานจะขอความช่วยเหลือจากบริษัท ก็คงทำได้ยากเหมือนกันนะครับ เพราะบริษัทเจ็บหนักมาก呀 สิ่งเดียวที่บริษัทสามารถเยียวยาให้กับพนักงานได้ก็คือ การประกาศไม่ปลดพนักงานออกจากการทำงาน ซึ่งผมว่า หากบริษัทยังคงต้องการพลิกฟื้น ต้องการที่จะฟื้นฟูบริษัทให้กลับมาผลิตสินค้าเพื่อสร้างรายได้ได้เหมือนเดิม บริษัทก็ควรจะต้องเก็บพนักงานเอาไว้ เพราะพนักงานนี่ล่ะครับจะเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญมาก呀 เมื่อระบบการผลิตของบริษัทเริ่มกลับเข้าสู่ภาวะปกติ หากบริษัทปลดพนักงานเหล่านี้ ผมก็ต้องตั้งคำถามว่า เมื่อบริษัทเริ่มกลับมาตั้งหลักได้ บริษัทจะหาคนมาทำงานได้จากที่ไหนและพนักงานที่มีฝีมือล่ะครับ ต่อให้บริษัทสามารถหาคนมาได้ ก็ต้องมาฝึกอบรม มาพัฒนาทักษะการทำงานกันอีก ยิ่งทำให้ระยะฟื้นตัวของบริษัทต้องยืดออกไป อย่าลืมล่ะครับว่าบริษัทมีระยะเวลาในการฟื้นตัวแค่ 6-7 เดือนเท่านั้นนะครับ ถ้ายังเสียคนที่ฝีมือไปจะกอบกู้บริษัทได้อย่างไร อันนี้ต้องคิดนะครับ

ผมคิดว่าอย่างไรก็ตามบริษัทที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เมื่อน้ำลดก็ต้องหาแหล่งเงินกู้ยืมแล้ว เพื่อนำเงินมาใช้ฟื้นฟูบริษัท หรือโรงงานให้กลับมาผลิตได้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น ในเมื่อบริษัทต้องคุยกับสถาบันทางการเงินถึงเรื่องเงินกู้ยืมแล้ว ผมคิดว่าบริษัทก็น่าจะหารือกับสถาบันทางการเงินในการจัดเงื่อนไขเงินกู้ให้กับพนักงานในการกู้เงินไปซ่อมแซมบ้านเรือนของตนที่เสียหายอันเนื่องมาจากน้ำท่วมในครั้งนี้ด้วยนะครับ เพื่อให้พนักงานมีแหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยถูกและมีระยะเวลาในการผ่อนชำระที่ยาวนานพอสมควรตลอดจนมีเงื่อนไขพิเศษต่างๆ ไปด้วยพร้อมๆ กัน

สำหรับบริษัทที่ไม่ได้รับผลกระทบทางตรง คือ น้ำไม่ได้ท่วมเข้าบริษัทและบริษัทก็อาจจะยังสามารถดำเนินธุรกิจอยู่ได้ หรืออาจจะเสียหายบ้างแค่บางส่วน (ในกรณีที่บริษัทมีหลายๆ โรงงาน หรือมีหลายๆ สาขา) ผมคิดว่าบริษัทน่าจะต้องมีมาตรการสำคัญออกมาช่วยเหลือพนักงานที่ประสบภัยพิบัติ หรืออยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยนะครับ เช่น

➤ การกำหนดมาตรการให้พนักงานที่ประสบอุทกภัย หรือมีอุปสรรคในการเดินทางให้สามารถลาได้ โดยไม่นับเป็นวันลา ผมว่า ณ เวลานี้ สิ่งที่พนักงานต้องการจากบริษัทที่สุดก็คือ “เวลา” ครับ เพราะพนักงานจะได้เอา “เวลา” ไปเตรียมตัว เตรียมเก็บข้าวของเครื่องใช้ขึ้นที่สูง หาที่พักสำรองให้กับเด็กเล็กและคนชราที่อยู่ในบ้าน ผมว่า “เวลา” สำคัญสำหรับพนักงานมาก呀 ผมว่าเงินช่วยเหลือต่างๆ นั้นหลายๆ บริษัท ก็มีอยู่แล้วนะครับ แต่ผมว่าสิ่งที่พนักงานต้องการมากที่สุดตอนนี้ก็คือ “เวลา” ครับ

➤ การจัดตั้งของบริษัท ให้พนักงานที่ประสบอุทกภัยได้พักพิง

➤ ตั้งหน่วยงานกลาง ที่คอยเป็นตัวกลางระหว่างพนักงานที่ประสบภัย กับหน่วยงานราชการ ในการให้ความช่วยเหลือผมเชื่อว่าพนักงานจะได้รับการช่วยเหลือที่รวดเร็วกว่า การปล่อยให้พนักงานไปติดต่อขอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐโดยตรง โดยที่ไม่มีนิติบุคคลเป็นตัวประสานงานให้

➤ การจัดสวัสดิการเงินกู้ต่างๆ เพื่อให้พนักงานได้กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำเงินไปใช้ซ่อมแซมบ้านเรือนหลังน้ำลด หรือบริษัทอาจจะเป็นตัวกลางในการประสานงาน หาข้อมูลเงินกู้จากธนาคารต่างๆ และคัดสรรเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ให้กับพนักงาน เพื่อให้พนักงานได้แหล่งเงินกู้ที่มีเงื่อนไขที่ดีที่สุดครับ

➤ ฯลฯ

ผมว่าในวินาทีนี้ทั้งบริษัทและพนักงาน ไม่ควรเรียกร้องกันแล้วครับ ต่างฝ่ายควรจะเป็นคนเดินหน้าเข้าหาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อยื่นข้อเสนอในการช่วยกันเยียวยา ชดเชยซึ่งกันและกัน เพื่อให้ทั้งพนักงานและบริษัทสามารถพลิกฟื้นกลับมาจากภัยพิบัติอันเลวร้ายในครั้งนี้ให้ได้ครับ ผมเชื่อว่าถ้าใช้นโยบาย Cross Compensation อย่างเห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจกัน ผมว่าทั้งบริษัทและพนักงานจะผ่านอุปสรรคครั้งใหญ่หลวงนี้ไปได้ด้วยดีในที่สุดครับ แล้วพบกันฉบับต่อไปครับ